

معناشناسی مکان در بازخوانی هویت در فضای ورودی مسکن براساس

رویکرد پدیدارشناسی^۱

* مریم اسکندری

E-mail: Eskandarim10@yahoo.com

** لیدا بلیلان اصل

E-mail: lidabalilan@hotmail.com

*** داریوش ستارزاده

E-mail: Dariush_sat@msn.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۰/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۳/۱

چکیده

امروزه نگرش کمی به مقوله‌ی مسکن، سبب ایجاد بناهایی فاقد هویت و کیفیت مطلوب شده است. از طرفی به‌رغم تناقضات گوناگون در رابطه با کاربرد مفهوم هویت در حوزه معماری، اغلب نظریه‌پردازان، تعریف آن را به‌عنوان معنا یا سطحی از معنا پذیرفته‌اند، این معنا در کنش متقابل میان انسان و محیط قابل تعریف است. در این نوشتار با هدف بازخوانی هویت ملی، به روش تحلیل محتوا و با تکنیک کتابخانه‌ای و با استعانت از روش پدیدارشناسی که داعیه‌ی آن «بازگشت به خود چیزها و اشیاء است» و با حرکت از مفهوم به مصداق به کمک دستگاه فکری - فلسفی ملاصدرا (حکمت متعالیه) به‌عنوان راه فهم وجوهی از روابط متقابل انسان و محیط به خوانش لایه‌های معنایی در فضای ورودی مسکن می‌پردازیم و ویژگی‌های فضای ورودی در سه لایه‌ی آشنایی، عملکردی - تماسی و دسترسی بصری، بر مبنای علل چهارگانه تأثیرگذار در شکل‌گیری هر لایه، طبقه‌بندی شده است. نتایج بیانگر آن است که مکان از جنس وجود و رفتار به‌عنوان ماهیتی ظاهرکننده‌ی مکان به حدود و عوارض است، و می‌توان گفت تقدم اصالت وجود بر ماهیت در کنش متقابل بیرون و درون در فضای ورودی تجلی یافته است. بنابراین فضای ورودی در مسکن ایرانی نمونه‌ی بارز از مکانی با هویت ملی است.

کلید واژه‌ها: معناشناسی، فضای ورودی، هویت ملی، مسکن.

۱. مقاله بر گرفته از رساله‌ی دکترای با عنوان «معناشناسی مکان در بازخوانی هویت در معماری مسکونی معاصر تبریز براساس رویکرد پدیدارشناسی» در سال ۱۳۷۹ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز است.
- * دانشجوی دکتری معماری دانشکده هنر و معماری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران
- ** دانشیار رشته معماری دانشکده هنر و معماری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران، نویسنده‌ی مسؤول
- *** استادیار رشته شهرسازی دانشکده هنر و معماری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران